

זוכה פרס ישראל

הקאמרי
התיאטרון של תל-אביב

הנכד

מאת: גור קורן ועירד רובינשטיין

עפ"י "העצים מתים זקופים"
של אלחנדרו קסונה

בימוי: עירד רובינשטיין

על ההצגה

קשיש הרוצה לשמח את אשתו הזקנה בשנותיה האחרונות, שוכר את שירותיו של שחקן תיאטרון כדי שזה יגלם את הנכד שלהם שעזב את הבית לפני שנים רבות. הסבתא, שלא יודעת שהנכד האמיתי שלה הדרדר לפשע ומח בינתיים, מקבלת באהבה את ה'נכד' שבינתיים הפך לאדריכל מצליח ונשוי באושר, ונדמה שהתוכנית של הסבא - השארת זיכרון בלתי נשכח בליבה של אשתו, עומד להצליח. אבל השחקן שרגיל לשחק על בימת התיאטרון ומגיע אל "בימת החיים" מגלה שהתפקיד הזה הולך להיות קשה הרבה יותר מכל 'אוטלו' או 'המלט' שהוא יעשה אי פעם. כשהחיים האמיתיים מתערבבים בהצגה שרקח הסבא, לא תהיה ברירה וכולם יאלצו לבחור בין האמת הכואבת שהחיים מציעים לנו לבין הפנטזיה הקסומה שיכולה להעניק לנו האומנות.

About The Play

In order to cheer his elderly wife, an old man hires an actor to play the role of their grandson, who left their house a long time ago. The grandma doesn't know her real grandson chose a life of crime and died, and so she lovingly embraces her "grandson" who is a successful architect and happily married. And it seems that grandpa's plan of creating an unforgettable memory for his wife might succeed. But the actor, who is used to act on the stage of the theatre, discovers that the "stage of life" and his role are going to be a lot harder than any Othello or Hamlet he will ever play.

When real life mix with the grandpa's charade, they all will have no choice but to choose between the painful truth life offers us, and the magical fantasy that art can provide.

יצחק חזקיה, מרים זוהר

תולדות התיאטרון

מילים: אורי סלע
לחן: שמעון ישראלי

יום אחד כל בני השבט התאספו במערה מול האש המהבהבת הם שמעו סיפור נורא הצייד הפרימיטיבי שם סיפר דבר עצום איך באופן אינסטינקטיבי הוא תפס אריה כמו כלום

הוא זימר ורקד בהרבה כישרון כן, וככה נולד השחקן הראשון

כל השבט ישב ומחא כף אל כף היה אז השחקן פרימיטיבי וקטן אך הביטו – איפה הוא עכשיו

אז טיפוס ניאנדרטלי קם ושח בקול נרגש שיהיה זה תיאטרלי אם נוסיף אריה ממש הוא שיפר קצת את הטבע והוסיף תופי טם-טם והוסיף לפיד וצבע והוסיף גם זמר עם הוא עבד ושקד והשקיע דמיון כן, וככה נולד הבמאי הראשון

כל השבט ישב ומחא כף אל כף היה זה הבמאי פרימיטיבי למדי אך הביטו – איפה הוא עכשיו

אז בריון ניצב בפתח והודיע לכולם שצריך תרבות זה בטח, אבל למה בחינם מעכשיו יהיה פה סדר נכנסים אחד אחד דמי כניסה זה שמי בננות ושלוש ביום שבת הוא עבד ונדד והרוויח ממון כן, וככה נולד האמרגן הראשון

כל השבט ישב ומחא כף אל כף היה זה אמרגן פרימיטיבי וקמצן אך הביטו – איפה הוא עכשיו

האריה הפרימיטיבי אז אמר בקול עייף רק אני פה אובייקטיבי ואני פשוט רעב הוא טרף לפי הסדר קודם כל את השחקן לבמאי הוריד גולגולה וסיים באמרגן הוא טרף וטרף וליקק בלשון כן, וככה נולד המבקר הראשון

כל השבט ישב ומחא כף אל כף היה זה מבקר פרימיטיבי ביותר אך הביטו – איפה הוא עכשיו

ומאז עד עכשיו המצב לא הוטב אמנם התיאטרון פרימיטיבי זה נכון אך הביטו – איך מוחאים לו כף!

"אדם יכול לכתוב לעצמו את המציאות כאוות נפשו"

ורדית שלפי בשיחה עם
גור קורן ועירד רובינשטיין

למה בחרתם לעבד את המחזה "העצים מתים זקופים"?

גור: אני מכיר את המחזה הרבה מאד שנים. כשלמדתי משחק בבית-צבי כתבתי את הנוסח העברי של המחזה והתאהבתי בו. המחזה משלב סיפור מעולה עם מבנה מצוין ויש בו תמהיל מדויק של הפנטסטי, הקומי והרגשי וכל זה עטוף בהמון חוכמה. המחזה גם נוגע בי ברמה האישית. שתי הסבתות שלי עדיין בחיים, שתיהן בנות 95, בערוב ימיהן, כל אחת במצב דמנטי אחר. בפגישות עם עירד, כשקראתי בקול את תפקיד הסבתא, הוא הופתע מפרץ הבכי שלי. לא הצלחתי לעצור את הדמעות מרוב הזדהות. לשמחתי הדלקתי את עירד על המחזה והנה אנחנו על הסוס הזה.

עירד: אני אוהב את הרעיון שבבסיס המחזה, שאדם יכול לכתוב לעצמו את המציאות כאוות נפשו. נוגעים ללבי אנשים שגם אם הם אינם חיים את החיים האופטימליים שהיו רוצים לחיות, הם מצליחים לייצר לעצמם נרטיב שעושה אותם מאושרים. במובן מסוים אנחנו עושים את זה כל הזמן ברשתות החברתיות. בפייסבוק ובאינסטגרם אנחנו מציגים חיים מושלמים, תמונות פוטוגניות, ילדים מחייכים ואפס בעיות. מעין פוסטר שמח ואופטימי. המחזה עניין אותי כי הוא מתבונן בתופעה הזאת של לחיות בתוך פוסטר, אבל פוסטר שיושב על זיוף.

ואיזה משקל היה לליהוק של מרים זוהר בבחירת המחזה?

עירד: אני נוהג לבחור מחזה, לא כדי למצוא תפקיד לשחקן, אלא כי הסיפור תופס אותי. אבל

שרי שימחוב, יצחק חזקיה

במקרה הזה, הידיעה שיש לנו בלהקה שחקנית מושלמת לתפקיד, הפכה את החלום למציאות.

מה ההבדל בין המחזה המקורי לעיבוד שלכם?

גור: הבדל עצום. קודם כל, אורכו של המחזה (בהצגה שעלתה בבית-צבי היו שתי הפסקות!). למעשה, המחזה המקורי מורכב משתי עלילות שונות והמשימה הראשונה שלנו הייתה לבחור באיזו עליה אנחנו מתרכזים.

עירד: הגרסה המקורית הרבה יותר נאיבית ויש בה פחות קונפליקטים. במקור, השחקן והשחקנית שמגלמים את הנכד ובת זוגו, פועלים ממניע אלטרואיסטי בלבד. זה אולי עבד נהדר בזמנו, אבל בעידן הציני שלנו הדמויות זקוקות למניע

כאל גרים. הבחירה הזאת גם יוצרת הקבלה מעניינת של "אהבה מרחוק", בין הסבתא שהנכד שלה חי באוסטרליה, לבין המטפלת שהבן שלה חי בפיליפינים.

איפה ומתי מתרחש המחזה? נראה שבכוונה תחילה טשטשם שיוך למקום ולתקופה.

גור: ניסינו ליהנות ואנחנו מקווים שגם הקהל ייהנה, משני העולמות. מצד אחד טשטשנו את המקום ולכאורה גם את הזמן כדי לשמור על הפיוט והאגדות של המחזה, ומצד שני אנחנו מפרטטים עם ישראל כיום. אנחנו לא מציינים במחזה שם של ישוב ישראלי והדיאלוג לא בנוי מסלנג ישראלי, אבל ברור שהמחזה מתרחש בישראל. ועם זאת, לא כתבנו את המציאות הישראלית, אלא התכתבנו איתה.

עירד: אנחנו ישראלים, מן הסתם והקהל שלנו ישראלי, אז המחזה מהדהד את המציאות הישראלית. אבל התמה או הנרטיב מאד אוניברסליים ולכן לא חשנו צורך לתקוע במחזה יתדות קונקרטיים של ישראל.

מעט מאד מחזות נכתבו על יחסי סבא-סבתא ונכד. לרוב, מחזות עוסקים ביחסים אחרים בתוך המשפחה (בני זוג, הורים וילדים). מה לדעתכם הסיבה לכך ומדוע נמשתם דווקא לנושא הזה?

גור: הקשר שבין סבא וסבתא לנכדים הרבה פחות דרמטי מקשרי הורים וילדים ובני זוג, כי הוא מושטת על כף נטו. אבל מה שיפה במחזה המקורי, שהוא משלב יחסי סבא-סבתא ונכד בתבנית המוכרת, כלומר, יחסים של פינוק ואהבה, עם דרמה מאד גדולה, משום שלאחר מות ההורים, הסבא והסבתא נאלצו למלא את תפקיד ההורים.

יותר אמין. ולכן בחרנו לאפיין את דמות השחקן כאדם אגוצנטרי, מלא חשיבות עצמית, שפועל ממניע כספי וגם הוא וגם שותפתו להצגה נקלעים לתפקיד הזה במקרה. באופן הדרגתי, הלב של השחקן נלכד בסיפור המשפחתי וזה מאפשר לדמות לעבור תהליך – מאנוכיות מוחלטת למעורבות מוחלטת.

גור: הבדל נוסף הוא, שהמשרתת הספרדייה של הגרסה המקורית הוחלפה במטפלת פיליפינית. והתמזל מזלנו שבאמצעות הבחירה הזאת אנחנו יכולים לומר משהו על הצביעות שלנו כחברה כלפי העובדים הזרים, בטח עכשיו, בתקופה שבה הם מגורשים מפה. מצד אחד, אנחנו מפקידים בידיהם את היקרים לנו מכל, כי לא נוח לנו לסעוד פיזית את ההורים והסבים והסבתות שלנו. ומהצד השני, אנחנו לא מאדירים אותם ועדיין מתייחסים אליהם

שינינו את המחזה מהקצה אל הקצה, אבל זה נתון עלילתי מעולה שירשנו מהמקור.

עירד: העובדה שמדובר ביחסים של סבתא ונכד מסייעת מאד לתרמית להתקיים. פחות הגיוני שאמא לא תזהה את הבן שלה, גם אם לא ראתה אותו 20 שנה. לעומת זאת, הגיוני שסבתא תקבל את השחקן בזרועות פתוחות כאילו היה הנכד שלה. בטח ובטח סבתא במצב קוגניטיבי גבולי. הסבא אומר במחזה, שמגיע שלב שבו אנחנו מסתכלים אל קצה הענף שלנו ורק כשאנחנו רואים שם עלה חדש ירוק אנחנו מרשים לעצמנו למוח. המשפט הזה הוא תמצית הסבא. בערוב ימינו הדבר שאנחנו זקוקים לו יותר מכל הוא תחושה של המשכיות. בגלל זה הסבתא שבורה כשהנכד לא איתה ובגלל זה היא כל-כך מאושרת כשהיא מאמינה שהוא חזר.

האם שקר והעמדת פנים הם חלק מחיי המשפחה והזוגיות, או שהמחזה מתאר סיטואציה חריגה וקיצונית?

גור: גם וגם. מצד אחד, אנחנו משקרים באופן יומיומי לבני הזוג שלנו, להורים שלנו, למען שלמות המשפחה וכדי להימנע מקונפליקטים מיותרים. מצד שני, המחזה בהחלט מתאר סיטואציה חריגה, כי לא מדובר בשקר קטן ויומיומי, אלא בשקר גדול, על סף ההצגה. המעשה של הסבא הוא אולי קיצוני, אבל הוא מעורר בנו אמפטיה, כי המנוע מאחוריו הוא האהבה העצומה של הסבא לסבתא.

עירד: בגרסה שלנו הסבתא טובלת מסוג של שיטיון (עוד הבדל בין הגרסה המקורית לעיבוד) והסבא נלחם להכניס לזיכרון שלה חוויה מושלמת של איחוד מחדש עם הנכד האובד, רגע לפני שהמוח

נדב נייטס, אביגיל הררי

הולך לאבדון. האם זה מעשה לא נכון מוסרי? הסבתא מאושרת כתוצאה מהשקר הזה, אז אולי השקר הוא מעשה חיובי? איך כותבים מחזה ביחד?

עירד: אנחנו מעלים רעיונות יחד ויוצרים יחד את המבנה, אבל גור הוא המחזאי הראשי והמיומן. קראנו לתפקיד שלו "הפורץ", כי הוא הלוחם האמץ שמתמודד עם הריק של הדרך הלבן. גור כותב את הסצנה ואז אנחנו מתחילים להוסיף עליה שכבות, לתקן, לשפץ, כמו ללטש אבן עד שהיא מבריקה. חלק מעבודת הכתיבה ממשיך בחדר החזרות, תוך כדי תנועה. במהלך החזרה אני עושה תיקונים קטנים עם השחקנים ואם אנחנו נתקעים וזקוקים לתיקון מהותי יותר, גור מגיע ומשכתב. לפעמים במקום ממש, כמו חליפה שתופרים לפי מידות. תהליך

לבין מחזה שכתב מישהו אחר?

עירד: גם כשאני מביים מחזה שכתב מישהו אחר אני מתייחס אליו כאילו אני כתבתי אותו, אפילו אם זה מחזה של שייקספיר. ברור שלא אכתוב טקסט חדש במקום שייקספיר, אבל אני יכול לערוך את החומר בצורה מאד אגרסיבית ומאד לא מסורתית. ברוב המקרים ה-DNA של היצירה יהיה כל כך חזק, שאני לא אשנה אותו, כי אחרת למה בכלל להעלות את היצירה? אבל לפעמים החומר דורש את ההתאמה הנכונה אם רוצים להפיק ממנו את המיטב, ואלה חירויות שאני לוקח לעצמי. כבמאי, התפקיד שלך הוא לא לספר את הסיפור כפי שהוא, אלא לצקת לתוכו חומרים שמהדהדים את החיים שלך. זה מעשה האמנות.

האם אתם אישית רואים עצמכם רוקמים שקר שכזה כדי לגרום אושר לאדם קרוב?

גור ועירד: חד משמעית – כן!

באמת?

עירד: אם לא היינו שני אנשים שהאושר של יקיריהם הוא הדבר הכי חשוב להם בעולם, לא היינו בוחרים לעסוק בחומר הזה.

השכתוב ממשיך עד ההצגה הראשונה ולפעמים גם אחריה.

גור: עירד ואני עובדים יחד בפעם הראשונה וזרם לנו נהדר, ברוך השם. בכלל, הרבה יותר כיף ופחות עצוב לכתוב יחד. לפעמים התפקיד של עירד הוא למחוק הכל וגם זה חשוב.

עירד: כתיבה לבד היא סבל אדיר. לרוב אני מקפיד להיות שותף בכתיבה של המחזות שאני מביים, לא מאהבת הכתיבה, אלא מהצורך להשפיע על האופן שבו הסיפור ייצא בסופו של דבר. זה תענוג גדול לפגוש מישהו כמו גור שמצליח לתרגם כל רעיון שעולה למילים ולמהלך הנכון של הסצנה.

עירד, מה ההבדל בין לביים מחזה שאתה כותבת

גלעד שמואלי

כיצד הם מתפקדים כהורים?

צריך לשים את כובד המשקל ואת עיקר הדגש בנקודות הבאות: מה היה גילו של הנכד בזמן האסון. אם הוא היה גדול מספיק כדי להבין, סביר להניח שהוא עבר טראומה. תנאים מוקדמים של טראומת האובדן, בין אם ממחלה או תאונה שקרתה להוריו, ישאיר אצלו חותם ועלולים לערער את עולמו. הנקודה השנייה שיש לבחון הם האתגרים שעמדו בפני הסבא והסבתא כשהאסון ארע: כמה המצב החדש מצא אותם מוכנים או לא מוכנים, פתאום להיות שוב הורים, מטפלים עיקריים והפעם בגיל מבוגר של הנכד. עם אילו סטיגמות חברתיות הם היו צריכים להתמודד ולאילו תמיכה הם זכו אחרי הטראומה שעברו. אילו וכמה משאבים וכוחות יש להם כדי להתמודד.

בסוף המחזה הסבתא מוותרת מבחירה על הנכד האמיתי (אהוב נפשה) לטובת הנכד המדומה. איך את מסבירה את הבחירה? מניסיונך, האם מצב שבו אדם מוותר על בן משפחה "לא מוצלח", הוא מצב שכיח? האם אהבת הנכד אינה אמורה להיות מעל לכל?

במחזה "הנכד" נוצר משבר אמון ולרוב התגובה למשבר אמון היא קודם כל הכחשה. הכחשה מול עצמנו, הכחשה מול הסביבה. לרוב לוקח לנו זמן רב לעבד את מה שקרה, להפנים ולקבל. הסבתא במחזה נאלצת להתגבר על מזימה שנרקחה סביבה במשך עשרות שנים – מכתבים שקריים ששלח בעלה בשם "הנכד המוצלח" ובהם דיווחים על חייו הטובים. עם חשיפת השקר, הסבתא בוחרת את הבחירה הטובה ביותר לאותו הרגע: לנשום עמוק, לעמוד כמו עץ זקוף ולומר לנכד האהוב "עד כאן". האם הסבתא תצליח לשרוד עם הבחירה

היא הייתה משוכנעת שדווקא בסיטואציה הזאת הוא זקוק לעזרתה ושמוכנתה לעזור לו. היא האמינה שככל שהיא תעטוף אותו ותרעיף עליו יותר, כך הסיכוי שהוא ייחלץ מהמצב שבו הוא נמצא הוא גדול יותר. עבדתי לא מעט עם קשישים במצבי סיכון שהיו קורבן לניצול כלכלי בתוך המשפחה. ברוב המקרים הסבתא נהגה לקחת על עצמה את האחריות ולפעמים גם חשה אשמה לגבי המצב שנוצר. היא שבה ושאלה: "מה לא עשיתי בסדר? איך יכולתי לעשות אחרת? איך הנכד שלי הגיע למצב הזה? ואיך אני יכולה לעזור לו?" היו כמובן גם מקרים של כעס אצל הסבתות שנוצלו.

במקרים בהם הסבא והסבתא לוקחים על עצמם את הטיפול בנכדים (בשל אסון במשפחה, נניח),

"מה לא עשיתי בסדר? איך יכולתי לעשות אחרת?"

ראיון עם הדר רובינשטיין עובדת סוציאלית - MSW מתמחה בעבודה עם קשישים ובני משפחותיהם

יצחק חזקיהו

מניסיונך, האם סיטואציה שבה בני משפחה בונים שקר עבור בן משפחה אחר כדי למנוע ממנו התמודדות עם המציאות המרה, היא סיטואציה רווחת?

זה קיים במקרים שבהם בן משפחה מנסה לגונן על בן משפחה אחר, אך לרוב התוצאה היא שבר אמון ולא הגנה. ניתן למצוא דוגמאות רבות לבניית שקרים שכאלה סביב מחלות כשההסתרה היא משני הכיוונים. לעתים הסבא והסבתא הם אלה שמבקשים לגונן על הנכדים מהמידע על המחלה של אחד מהם ולעתים ההיפך, הילדים או הנכדים חוששים לשלומם של המבוגרים ואינם בטוחים שביכולתם להתמודד עם הבשורה המרה שהבן/בת או אחד הנכדים חולה. דוגמאות נפוצות נוספות של סודות הסתרה הן סביב התמכרויות ופשיעה.

האם את יכולה לתת דוגמה למידע שבני המשפחה מסתירים מהסבא והסבתא ומה חוללה חשיפת המידע?

ככל שהקשר המקורי, התדיר, הסדיר, הינו קרוב יותר בין הנכדים לבין הסבתא והסבא, כך בזמן שמתגלה מידע קשה כלשהו על המשפחה, היקף הפגיעה או ההשפעה של החדשות הרעות בתפקוד היומיומי יהיה גדול יותר, אבל בד בבד סבא וסבתא ישקיעו יותר משאבים כדי להתמודד עם הקונפליקט. אחד המקרים השכיחים הוא התמודדות של סבא וסבתא עם "יציאה מהארון" של הנכד או הנכדה. ליווייתי מקרוב מקרה שבו המוטו היה "לא לספר בשום אופן לסבתא שהנכדה לסבית", מחשש שהסבתא תתקשה לקבל את הבשורה. כשסיפרו לסבתא סוף-סוף לאחר שנים של הסתרה, היא קיבלה את זה יפה, המשיכה לקיים קשר קרוב עם הנכדה וקיבלה באהבה את נישואיה לבת זוגה

ואת הילד שנולד להן. רק המקורבים ביותר ידעו שבתוך תוכה התקשתה לקבל את הנטייה המינית של נכדתה. אפשר ללמוד מהמקרה הזה ודומים לו שקשר קרוב שנבנה במשך שנים יכול להתגבר על 'סודות', על שוני תרבותי ועל אתגרים נוספים.

האם נתקלת פעם בנכד/נכדה שעברו עבירה שבגללה נאלצו לשבת בבית הסוהר? איך התמודדו הסבתא והסבא במקרים כאלו?

אני זוכרת מקרה של נכד שישב בבית הסוהר ולא רק שהוא היה מעורב בעבירות פליליות, הוא גם ניצל את הסבתא והסבא שלו מבחינה כלכלית. הקשר בין הסבתא לנכד היה כל-כך קרוב, שראיתי איך הסבתא מנסה להגן עליו ולספק לו את דרישותיו הכלכליות ללא גבולות.

כשאת נחשפת לסיפור המחזה ה"נכד", כעובדת סוציאלית, לאיזו דמות היית מבקשת לתת עצה טובה?

אני הייתי מיעצת לסבא שלא להונוט את אשתו, את הסבתא. אנחנו צריכים לתת קרדיט לאנשים שאנחנו אוהבים שהם יצליחו להתמודד עם מידע קשה שהאוזן מסרבת לשמוע ולא להפוך אותו לסוד. הבחירה להכניס תרמית כל-כך גדולה ועוצמתית לחיים המשפחתיים גובה מחיר כבד, מן הסתם גם מחיר זוגי. בני משפחה אוהבים רוצים לגונן באמצעות הסתרה, אבל לרוב לא מעריכים נכונה את הכוחות ואת היכולות של בני משפחתם להתמודד עם המציאות הקשה ומונעים מהם את האפשרות לעכל את הבשורות, לקבל את המציאות היפגומה ולהמשיך ולתמוך בבני משפחתם בהיקף שמתאפשר להם.

בנכדתה שחלתה בגיל צעיר וכיום, כשהסבתא בת מעל לשמונים והנכדה כבר בת שלושים, הסבתא ממשיכה להגיע מספר פעמים בשבוע ולטפל בה.

נכד פושע צריך להיות נאהב למרות מעשיו?

זו שאלה פילוסופית שקשורה לסולם הערכים האינדיבידואלי של כל אדם ואדם. באידיאל היינו רוצים לאהוב בן משפחה ויהי מה ובכל תנאי. מההיכרות שלי עם מקרים דומים למקרה שבמרכז סיפור המחזה אני מגלה, שלרוב הסבא והסבתא מסוגלים להכיל התנהגויות פוגעניות וקשות. אמנם זה דורש מהם הרבה כוח ומשאבים, אבל הם עושים את זה, שורדים וממשיכים איכשהו הלאה. ייתכן שהם יורידו את מינון התמיכה והמפגשים כדי להגן על עצמם, אבל לרוב יישארו בתמונה בהיקף מסוים.

המשפט השגור בפיה של הסבתא, היה תמיד: "אני לא יכולה היום, אני צריכה להוציא את הנכד מהגן", או "אני רצה לתת להם אוכל". הסבתא והסבא הפכו להיות הורים, במובן של מטפלים עיקריים בנכדים, בזמן שההורים היו בעבודה ועסוקים, עד שעות הלילה. זוג הקשישים למעשה הפסיק את מהלך החיים הרגיל שלו וחי עבור הנכדים. לעומת זאת, נתקלתי גם בסבתות וסבים אחרים, שהסתפקו במפגש עם הנכדים אחת לשבוע, לשעתיים והמינון הזה סיפק את שני הצדדים. ישנם סבים וסבתות צעירים שעדיין עובדים ופעילים והם מתפקדים כסבא וסבתא רק בשעות הפנאי. לעומתם ישנם סבים וסבתות שהנכדים הם מרכז חייהם ובאופן טבעי הם גם נוטים יותר להיות מעורבים בחיי הנכדים. לעתים הקשר המסייע והתומך נמשך הרבה מעבר לשנות הילדות. הכרתי סבתא שנרתמה לטיפול

הזו לאורך זמן? קשה להשיב על השאלה. אבל ניתן לומר בוודאות שלוקח זמן להחלים רגשית ונפשית לאחר שמתגלה האמת. האהבה, מסתבר, לא תמיד מנצחת במובן שנסכים לקבל כל התנהגות. היחסים בין הסבתא לנכד במחזה מושתתים על אהבה ללא תנאי, אבל כמו בכל קשר, נחוצה גם השקעה הדדית וטיפוח הדדי של הקשר על מנת שהקשר יתגבר על מכשולים וישרוד לאורך זמן.

מניסיונך, עד כמה הקשר עם הנכדים הופך להיות המרכז של האדם הקשיש? האם היית אומרת שהאדם הקשיש מוותר מרצון על תחומי עיסוק לטובת הקשר עם הנכדים?

בעבודתי נחשפתי לזוג קשישים שנדרש להעניק עזרה יומיומית, אפשר לומר חריגה, עם הנכדים.

פסיכודרמה ו'הנכדי'

מאת גלעד שויער -
מטפל בפסיכודרמה

לפני כמה שנים, נוצרה שיטת טיפול נפשית/רגשית חדשה. פסיכו-דרמה (נפש-פעולה). זוהי שיטת טיפול קבוצתית שמטרתה לעזור לאדם, "הגיבור", הנבחר בתהליך, לברר בעיות קונפליקטואליות שלו תוך התבוננות ועיבוד שלהן באמצעות כלים מעולם התיאטרון. יצר ופיתח אותה יעקוב לוי מורנו (1889-1974). מורנו, אשר נחשף לפני כן לתורת האנליזה של פרויד, הציע תהליך קבוצתי של מפגש בן 4-2 שעות שבו נעשה "תיקון" (כך הוא כינה זאת) אצל גיבור המפגש (המחזה). מורנו טען שלשם כך אנחנו צריכים להשתמש בשפת הפעולה, כאן ועכשיו ובאופן ספונטני. בכך נוכל לעקוף מחסומים רגשיים ונפשיים ולהציק לתודעה את מה שלא בא לידי ביטוי. לשם כך מועלה הקונפליקט, מוחיה מחדש בצורה ספונטנית ובעזרת הנחייה מקצועית והשתתפות הקבוצה יכול הגיבור למצוא בתוכו אפשרויות רגשיות חדשות שיעזרו לו להתמודד עם הקונפליקט.

הכלים בהם משתמשת הפסיכודרמה:

הכיסא הריק - זהו למעשה, כלי קיבול אשר יכול לסמל כל דבר דמיוני שישרת את הגיבור או המשתתפים בתהליך הפסיכודרמטי, מהמופשט עד הממשי, מאלוהים ועד גרגיר חול. כל זאת במטרה לשוחח או לפעול עם המהות הדמיונית השווה באופן סימבולי על הכיסא. לדוגמא: הגיבור מושב על הכיסא הריק את הגעגוע. מרגע זה מתקיים דיאלוג ביניהם המאפשר לגיבור להגיע לתובנות... למי הוא מתגעגע באמת? איזה אופי יש לגעגוע אצלו? למה הוא כואב?

כפיל - כפיל הוא אחד הכלים בתהליך הפסיכודרמטי, שאותו ממלא אחד ממשתתפי הקבוצה שתפקידו לעמוד מאחורי הגיבור ולשמש

נדב נייטס

לו כהד המעצים ומגרה את המרחב הרגשי שלו. הכפיל מבטא בגוף ראשון היבטים נוספים של הקונפליקט שאותו מציג הגיבור ושל מחשבות הגיבור ביחס לדמויות מרכזיות בחייו. הכפיל ניצב במקום שמאפשר לו לקרוא את שפת הגוף של הגיבור ובכך לתת ביטוי ורבלי למה שהגיבור מדכא בתוכו. הכפיל יכול לדוגמא להגיד: "אני מרגיש חסר אונים והייתי..." (כאן יפסיק במטרה שהגיבור ימשיך או לחילופין יוותר על העזרה) הוא יכול לפעול לפי בקשת הגיבור או אם המנחה מציע לגיבור להביא כפיל לפעולה.

חילוף תפקידים - חילוף תפקידים הוא כלי חשוב נוסף המאפשר לגיבור לבחור מי מאנשי הקבוצה יגלמו דמויות מתוך עולמו הפרטי. במידה ורמת הספונטניות גבוהה והתהליך הוא אותנטי, כל

עלולים ליצור קונפליקט נפשי. הפסיכודרמה פותחת בפני הגיבור אפשרות להתעמת עם חלקיו שנשארו בצל, להיפתח, "לעלות לבמה", להשמיע את קולם ולקבלם וכך לאפשר אינטגרציה מחודשת וטובה יותר של האישיות.

במחזה "הנכד", הסבא, כדי למנוע מאשתו לשהות בדכודך ודיכאון בערוב ימיה, יוצר עבורה מרחב דרמטי תומך ומוגן. הוא מזמן עבורה דמויות המסייעות לה לעבור תהליך משמעותי, שבמהלכו היא מצליחה לעבד תכנים רגשיים. הסבא אינו בקיא ברזי הפסיכודרמה והמהלך שהוא נוקט אינו טיפול פסיכודרמטי לפי ההגדרות והמחודות המוכרות והפורמאליות. אך הסבא מבקש להביא מזור למכאוביה של רעייתו ע"י שימוש אינטואיטיבי באלמנטים פסיכודרמטיים, למעשה, אלמנטים שלקוחים מכל הטכניקות של הפסיכודרמה שפורטו לעיל. ואילו הסבא אינה גיבורת תהליך פסיכודרמטי "לפי הספר", שהרי כלל יסוד בטיפול הפסיכודרמטי הוא גיבור פעיל ומודע, אך היא תפגוש דמויות מתחלפות על "הבמה" (סלון ביתה) והגלה מציאויות חדשות ומפתיעות שמאגרות את הנפש. הדיבור אל הדמויות הנקראות בפסיכודרמה "אגו המסייע" יעזרו לגיבור לחשוף קשיים רגשיים, קונפליקטים ופנטזיות. עוצמת החוויה הפסיכודרמטית התובנות שעולות בעקבותיה, יובילו אולי את הגיבורה לחיות חיים "מתוקנים" לאחר רדת המסך. (מורנו)

בחירה היא בעלת משמעות לשני הצדדים. החבר לקבוצה נבחר בזכות מאפיין ספציפי - זה יכול להיות דמיון חיצוני, צליל הקול או תכונה\רגש שהחבר לקבוצה מזכיר לגיבור. החלפת תפקידים עם משתתפים אחרים בקבוצה מאפשרת ריענון של זווית הראייה והזדמנות לחוות את נקודת המבט ואת הקונפליקט מעמדתו של הזולת. זוהי טכניקה שמחלצת את הגיבור מעמדו המקובעת ופותחת בפניו פתח לשינוי ולפיוס עם עצמו ועם הסביבה.

משחק תפקידים - בכל מסגרת שבה האדם פועל הוא נדרש לשחק תפקיד שהולם את כללי המסגרת (אב, מנהל, בעל, שכן וכד') טר התפקידים השונים והדרך שבה הם מבוצעים יוצרים את זהותו העצמית. חלק מהתפקידים אינם מתיישבים זה עם זה, ומחלקם האדם מתעלם או שאינו מקבל. תפקידים שדוכאו

למי אכפת הביקורת

קטע ממערכון מאת אפרים קישון משתתפים: ירדן פודמניצקי, שחקן דרמטי ושלמה כינורי.
המקום: בית קפה.

כינורי: [רץ לבמה] ריבוננו של עולם... שוב פודמניצקי...
פודמניצקי: [צועק מבחוץ] היי כינורי! חכה רגע! אני צריך לדבר איתך!
כינורי: טקסי!... טקסי!...
פודמניצקי: [פורץ פנימה ותופס אותו] שלום, כינורי, טוב ששוב נפגשנו... קח כיסא ושב! נשחה משהו קר! [מתיישבים בבית הקפה] מלצר! כוס תה פעמיים! [אל כינורי בידידות] נו, מה שלומך, כינורי?

כינורי: ...בסדר. ראיתי את ה"קוזאקים".
פודמניצקי: תפסיק! שלמה כינורי! תפסיק, בבקשה ממך! מדוע אתם מתחילים תכף לדבר על נושא תיאטרלי כשאתם נפגשים אם איזשהו שחקן? האם אין אתם חושבים שזה נמאס עלינו? האמנם אין שום דבר בעולם הגדול המעניין אותנו, השחקנים, חוץ מן התיאטרון?
כינורי: אתה צודק, פודמניצקי, באמת לא התכוונתי...

פודמניצקי: כולכם מתנהגים ככה! אם אתם פוגשים אותי, הדבר הראשון: להודיע לי שהייתי מצוין ב"קוזאקים". אבל מי מעוניין בזה, למען השם? האם מוכרח השחקן לשוחח תמיד עם עצמו? מי זקוק למחמאות האלה? שיחקתי, עשיתי את שלי, טוב או רע – חלאס, זה הכל.
כינורי: אתה שיחקת ב"קוזאקים", פודמניצקי? פודמניצקי: מה אתה לא זוכר אותי?
כינורי: לא... זאת אומרת... כן... אתה שיחקת... את... ה... ה... היית מצוין.
פודמניצקי: שלמה כינורי! אתה שוב מתחיל! בקשתי ממך לעזוב את התיאטרון!
כינורי: אה, כן. אלף סליחות... [שקט] נו, הגיע קיץ, נכון?

פודמניצקי: נכון. ואיך התרשמת מההצגה?
כינורי: איזו הצגה?

פודמניצקי: ה"קוזאקים"!
כינורי: הייתה הצגה נהדרת. נדמה לי שגם ד"ר גמזו כתב עליה לא רע.
פודמניצקי: ד"ר גמזו? מי זה?
כינורי: המבקר התיאטרלי. אינך מכיר אותו, פודמניצקי?
פודמניצקי: זה 22 שנה אינני קורא ביקורות, ידידי. למה זה לי? רק כדי להתרגז על השטויות שהמבקרים לוחגים על אדם? ברוך השם, אני כבר מעבר לדאגות האלה. אם אני רואה ביקורת תיאטרלית אני זורק את העיתון חת-שתיים...
כינורי: בחיי אתה צודק...

פודמניצקי: אתה מספר לי? הנה, למשל, גינזנשטיין מ"עולם הסינמה", שמעתי ממישהו, שהוא כתב עלי עכשיו ב"קוזאקים", שבמערכה השנייה, כשאני שופך את המים ואינני מראה שאלה בעצם המים האחרונים שלי, "עליתי לפסגה משחקית לא ידוע עד כה!"
כינורי: מיס?

פודמניצקי: אתה לא זוכר שאני שופך את המים?
כינורי: לא!... כן, היה מצוין...
פודמניצקי: גם דוד שטיינר כתב זאת ב"ידיעות טובות", אבל, למען השם, מי מעוניין בזה? האם פודמניצקי צריך לשמוע כל פעם שהוא יודע לשחק? באמת, ידידי, נדבר על נושא אחר... או אולי גם אתה חושב שהייתי חיוור במערכה השלישית לפני מות הדוכס?

כינורי: איזה דוכס?
פודמניצקי: הדוכס!
כינורי: אה, כן... היית טוב מאוד... מי אמר שלא היית?

פודמניצקי: פסח זליגמן ב"הפועלת הצעירה". אבל אם אתה חושב כינורי, שבאמת הייתי חיוור, אז תאמר לי בשקט!

כינורי: לא. היית טוב מאוד, פודמניצקי!

פודמניצקי: כנראה אינך מבין אותי, ידידי! לא ביקשתי קומפלימנטים! תאמר לי את דעתך באופן גלוי.

כינורי: היית כביר!

פודמניצקי: זאת אומרת?

כינורי: קולוסאלי!

פודמניצקי: הלאה!

כינורי: נהדר!

פודמניצקי: עוד!

כינורי: קלסטרופובי! ...

פודמניצקי: בן אדם! הקומפלימנטים האלה יוצאים לי מן האף! אני רוצה לשמוע ביקורת כנה, אפילו ביקורת קטלנית, לא אכפת לי! הגד לי כינורי, לדעתך איפה הייתי הטוב ביותר?
כינורי: [בגמגום] איפה? קשה להחליט. היית כל הזמן יוצא מן הכלל! נהדר! פנומנלי!

פודמניצקי: אני יודע! ובכל זאת, על הסצנה הזאת כתב למ"ד שמירקביץ ב"חיי העולם" ש"כושר האינטונציה של פודמניצקי לא עמד לו הפעם בסצנת הצליעה"... ומה כתב עלי ד"ר גמזו?

כינורי: אינני זוכר בדיוק...

פודמניצקי: אז אני אראה לך, ידידי! [מוציא אלבום גדול] אני גוזר כל ביקורת מהעיתונים ומדביק אותה באלבום הזה! את הכל תמצא כאן, כינורי! חכה... אני רק עובר על סדר שמות המבקרים. [מקריא] "גודנסקי"... "גינזשטיין"... "גלבר"... גמזו"...

עמוד 63. בבקשה! [מראה לו] אתה רואה, כינורי, עלי כותב ב"קוזאקים" שתי שורות ושלוש מילים, שאחת מהן, כפי שאתה רואה, רק "או" בלבד, שהיא כמעט לא מילה, ואילו על הוניגמן, שהיה לכל הדעות גועל נפש, כתב גמזו שש שורות שלמות עם ציטטות, וגם בסוף הביקורת הזכיר את שמו בין אלה שרצחו את ההצגה נפש! האם זה מגיע לי?... הסצנה כשאני מבכה את העבר ונופל

על חורבות המזבח, אני תמיד מקבל מחיאות כפיים או לפחות המיית הערצה כל יום. אז למה אמר קוברביץ' במועדון "מילוא" ש"הפודמניצקי סומך יותר מדי על עצמו, עליו לדבר פחות על הבמה". למה? למה?!

כינורי: לא יודע. שכח את המבקרים, מר פודמניצקי...

פודמניצקי: [בוכה] אי אפשר! האדם ממילא אף פעם לא בטוח בעצמו...

רפפורט כתב ב"מעריב" שאני "עיצבתי דמות משכנעת בחולשתה וחלשה בשכנועה". מה זה?

כינורי: זה שבח שכזה.

פודמניצקי: [שואג] לא! בדיוק להיפך, שלמה כינורי! זוהי התקפה שפלה על אישיותי...

כינורי: אבל...

פודמניצקי: אל תנסה להגן על רפפורט, בן-אדם! אתה יודע מה אעשה בו, אם ייפול בידיי?

כינורי: לא....

פודמניצקי: אלפות כך את צווארו בשתי ידי.... [מתנפל על כינורי]

כינורי: [גונח] לא...ה...מר... פודמ...הררר... פודמניצקי: [תוך כדי מאבק עם כינורי] הא לך, מנוול...הא לך... "הן תיכנע, איפוא, מוג לב ותהי - לראווה ולזוועה לדור - כדין מפלצת נדירה מאוד - את ראשך על מוט נתקע וכתובת: "בזה תראו את העריץ..."

כינורי: [משתחרר בקושי ונמלט על נפשו] ריבוננו של עולם... טקסי!... טקסי!...

פודמניצקי: [אחריו בבוז] פחדן! לך אל המבקרים! אני מזלזל בכם!

המפגש הבין-תרבותי של מטפלים פיליפינים עם הזקנים הישראלים שבטיפולם ועם בני משפחותיהם

פרופ' ליאת איילון, בית הספר לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן.
אורנה אשכנזי, עובדת סוציאלית M.A

מספר קטעים מתוך מחקר שנערך כחלק מעבודת המוסמך של אורנה אשכנזי בהנחיית פרופ' ליאת איילון

"מחקר זה בדק את חוויית הטיפול והשהות של המטפל הפיליפיני בישראל לאור תפיסת ערכי התרבות שלו מבית, הנובעת מתרבותו, מדרך חינוכו ומן הניסיון שצבר בטיפול בזקני משפחתו. מן הממצאים עולה כי מטפלים פיליפינים רואים חשיבות רבה ביצירת מערכת יחסים משפחתית עם מעסיקהם. הם בוחנים ומעריכים את יחסיהם עם המעסיקים על-פי קיומם או חסרונם של הערכים, הנהוגים במשפחתם בפיליפינים, במערכת יחסיהם עם המעסיקים. ההתמודדות עם קשיים בעבודתם תוארה כתלויה בשלושה מדדים עיקריים: היכרות עם הקושי מטיפול קודם בזקני המשפחה או מדרך החינוך במשפחת המקור בפיליפינים. יחסיו של המטפל עם מעסיקו בישראל. ניסיונו המעשי הקודם בטיפול בזקני משפחתו. כאשר הקושי נתפס כמוכר מן החינוך ומן הערכים המשפחתיים שניתנו במשפחת המקור בפיליפינים, המרואיינים סיפרו כיצד הם מגייסים טכניקות התמודדות המוכרות להם מבית. כאשר הקושי נתפס כבלתי מוכר, ניתן היה להסיק מדברי המרואיינים כי חחושת השייכות למשפחת המעסיקים סייעה בהתמודדות עם הקושי, והיא לוותה בכנות ובפתיחות כלפי המעסיקים. עוד נמצא שהניסיון הטיפולי מבית קשור ליכולת המטפלים ליזום דרכי טיפול לפי אמונתם, אף בניגוד לדעת מעסיקהם. המטפלים "מנוסחים" הסתכנו בעימות עם המעסיקים, שלא על-פי ערכי תרבותם המעודדים צייתנות והימנעות מעימות. התרבות הפיליפינית אינה מעודדת הבעת רגשות שליליים או קשיים, ולכן המחקר פותח צוהר אל הקשיים שחווים מטפלים פיליפינים בעבודתם עם משפחות המשתייכות לתרבות המערבית, השונה משלהם. נוסף על כך, המחקר שופך אור על התמודדותם הרגשית והפרקטית עם קשיים אלו, המשקפת את תרבותם, את ניסיונם הטיפולי מבית ואת ערכי המשפחה שרכשו במולדתם."

"שינויים דמוגרפיים בעולם, כמו הפחתת הילודה, התפרקותה של המערכת המשפחתית המורחבת וכניסת נשים לשוק העבודה, הביאו לכך שמשפחות רבות אינן יכולות לתת מענה מספק לטיפול בזקן הסייעודי בעולם המערבי בכלל ובישראל בפרט, עובדים זרים הם אפוא פתרון מקובל ומועדף לטיפול בזקן הסייעודי בעולם המערבי, ובכלל זה בישראל. מדובר באפשרות זולה יחסית לעומת סידור מוסדי, המתאימה לעקרון הרווח של השארת הזקן בסביבתו הטבעית והמוכרת ככל האפשר (Carlos, 2010; Ayalon, Kanief, & Rosenberg 2008) רבים מן העובדים הזרים בישראל מגיעים מן הפיליפינים. זו אוכלוסיית העובדים הזרים השנייה בגודלה בישראל. מדינת הפיליפינים נחשבת ליצואנית הגדולה בעולם של מטפלים לחו"ל, ועובדים אלו נחשבים בעולם כולו ל"מטפלים מלידה".

ערכי המשפחה הפיליפינית

"מן הספרות עולה כי הסביבה האקולוגית שמכתיבה התרבות הפיליפינית מעודדת מחויבות וקרבה בין בני המשפחה. עפ"י המרואיינים, לתפיסתם, המחויבות המשפחתית עולה בחשיבותה על צרכיו האישיים של הפרט, עד כדי כך שהיו מרואיינים שהעידו על עצמם שאילולא הצורך לדאוג למשפחה המורחבת, לא היו עוזבים את מולדתם ואת משפחתם כדי לעבוד בישראל. א' הייתה מורה בפיליפינים והרוויחה די למחייתה, אך משכורתה לא אפשרה לה לסייע כלכלית לאחותיה, ולכן החליטה לעבוד בישראל. לשאלה מדוע החליטה לבוא לעבודה בישראל ענתה כך: "משכורתו של מורה בפיליפינים אינה גבוהה, לא מספיקה. כן, רק בשבילי זה מספיק, בשבילי. אבל אני צריכה לעזור לאחותיי". המחויבות המשפחתית היא הדדית. כפי שעולה מסיפוריה של א' שסייעה לאחותיה, התמיכה הכלכלית של המשפחה לפרטים בתוכה

ברורה מאליה. נוסף על כך, המשפחה מעניקה תמיכה רגשית וקרבה פיזית האופייניות ליחסים במשפחה הגרעינית. מדברי המרואיינים עולה כי אהבה כנה היא רכיב חשוב המגדיר את היחסים בין בני המשפחה המורחבת. על מנת לשמר את המחויבות המשפחתית והאהבה קיימים כללי התנהגות ברורים, שילדים מחונכים להם מגיל צעיר ביותר.

אחד מכללי ההתנהגות החשובים והבלתי מתפשרים במשפחה הוא הטון וצורת הדיבור. מרואיינים סיפרו כיצד כל הרמת קול מצדם כילדים נענתה מיד במכה על הפה. החינוך הזה כה מוטמע, עד שחלקם אמרו שאין ביכולתם לצעוק כיום, יהיו הנסיבות אשר יהיו."

הקשר עם המטופל הישראלי ובני משפחתו

ממצאי המחקר מלמדים כי ערכים של אהבה, כבוד ואמון, שהמרואיינים הציגו כאופייניים למשפחתם, הם בעלי משמעות בעיניהם גם כשמדובר ביחסים עם מעסיקהם הישראלים. רוב המרואיינים חוו את הקשר עם זקנים בישראל כקשר עם בן משפחה זקן. הדבר ניכר ברגשות שהובעו כלפי המטופל ובהבעת המחויבות כלפיו. ר' דיבר על יחסיו עם המטופל, והוא ראה בהם יחסים כמו בין בן לבין אב: "אני לא עובד אצלו כאילו, כאילו פועל כזה. כאילו אני הבן שלו, כי הוא מביא לי את הכבוד שלי כאילו אני הבן שלו, ואני יכול להחזיר לו את הכבוד שהוא כאילו אבא שלי". מא', שבעת הריאיון שהתה בארץ רק שישה חודשים, התגעגעה מאוד למשפחתה בפיליפינים, אך היא מצאה את חחושת המשפחה בספרה לה בבית המטופלת בישראל: "המעסיקה שלי מאוד נחמדה... היא תמיד מחבקת אותי... זה כמו שמצאתי משפחה כאן. כאשר היחסים הנרקמים עם הזקנים בארץ מדמים יחסי משפחה, גם רגש האהבה בא לידי ביטוי. נ' ציין את האהבה כרכיב חיוני ביחסי העבודה עם מטופלים: "אם אתה לא אוהב את המעסיק שלך או שהמעסיק לא אוהב אותי, זה מאוד קשה לעבוד יום אחר יום". הטיפול בבן משפחה זקן ברור מאליו בתרבות הפיליפינית. הוא אינו אמור להיות מושפע מחומרת מחלתו או מהתנהגותו של הזקן, וכך נתפס גם הטיפול בזקן הישראלי. פ' תיארה את היחסים הרצויים עם הזקן בישראל: "זה כאילו לכבד אותם כמו שאנו מכבדים את הסבא והסבתא שלנו. אנחנו מתייחסים אליהם כמו לאמא, כמו להורים שלנו שמכבדים אותם כי הם טיפלו בנו קודם לכן. אז זה כמו להחזיר תודה".

"מן הראינות עולה כי גם היחסים עם בני משפחתו של הזקן הישראלי נבחנו על-פי ערכי המשפחה

המוכרים מבית, ולכן המרואיינים הביעו כמיהה להכרה ולמילה טובה מצד בני משפחתו של הזקן. סיפורים של הבעת הערכה מצד בני המשפחה של הזקן הישראלי סופרו בגאווה רבה. מא' סיפרה עד כמה המשפחה משבחת אותה על עבודתה: הם תמיד משבחים אותי, והם תמיד מעריכים אותי בכל מה שאני עושה. על מנת לקבל מילות תודה והערכה הביעו המטפלים נכונות לאמאצים רבים. המאמצים התמקדו בניסיון להימנע מעימות, משום שהימנעות מעימות היא מאפיין של חיי משפחה בפיליפינים. בפועל, מדובר בהסכמה לבצע את כל בקשות המשפחה ולא לסרב להן. לדברי ג', תחושת השייכות למשפחת המעסיקים חשובה לה ביותר. עוד היא סיפרה שמשפחת המטופל נחמדה אליה מאוד. כאשר נתבקשה להסביר את משמעות המילה "נחמדה" בעיניה, היא ענתה שמשמעותה היא התייחסות אליה כאל בת משפחה ושמירה על כבודה.

תחושת השייכות למשפחה המעסיקה דורגה כחשובה אף יותר משכר העבודה. המרואיינים נשאלו מה הדבר החשוב ביותר בעיניהם בעבודתם. גם לאחר שאלה מפורשת בנוגע לחשיבות השכר בעבודה, רק שתיים ענו שגובה השכר הוא הרכיב החשוב ביותר. שאר המרואיינים אמרו שליחסים עם המשפחות ועם הזקנים יש משקל רב יותר. א' נשאלה מה היא עבודה טובה בעיניה, ותשובתה הייתה "יחסים טובים". התבחינים ליחסים טובים, לפי הגדרתה, תואמים את ערכי המשפחה בפיליפינים."

לקריאת המחקר המלא: https://www.liatayalon.com/image/users/254860/ftp/my_files/megamot%20

(1)20(1)2009%20ayalonashkenazi%20-%200009-%20pdf?id=29763999

מיכל דליות מגישה: כללי עשה ואל תעשה לסבתא המסורה (וגם לסבא)

פננקי, אבל תשמרי על החוקים: כללים לסבתא איילת רוזן | mako | פורסם 23.07.13

הורים רבים נעזרים בסבתא בגידול הילדים, אולם יחד עם הרצון הטוב לעזור לעיתים נוצרים מתחים. כיצד ניתן להימנע מהם? זכרי שהסמכות העליונה היא של ההורים, תעירי להם על דברים שלא נראים לכם בחינוך, אבל לא ליד הילדים, ותלמדי לפעמים לומר "לא".

כיום, סבים וסבתות מהווים נדבך משמעותי בגידול הילדים. בלעדיהם, הורים רבים היו עומדים חסרי אונים מול שעות עבודה ארוכות ורשימה מטורפת של מטלות והוצאות.

לפעמים, המתח בין התפקידים של ההורים והסבים מביא אייתו בעיות וחיכוכים, במיוחד כשהסבתות והסבים עוברים על החוקים או הדעות של הילדים. כדי לעבור זאת בשלום, מציעה דליות לסבתות ולסבים רשימת כללים שכדאי לאמץ, וגם כאלו שמשמם כדאי להימנע מהם. כתוב בלשון נקבה, אבל בהחלט מיועד לשני המינים:

1. כבדי את הורי הנכדים שלך. ההורים הם המחנכים של הנכדים שלכן והם אמורים להיות הסמכות הסופית בגידולם, גם אם זה לא נראה לכן. אבא ואמא לא מסכימים שהילדים יקבלו מכם דברי מחיקה? אל תמרו את פיהם ואל תתנו להם. ההורים מבקשים מכן לא לקנות מתנות לילדים? גם אם אתן ממש רוצות, כבדו את בקשתם ואל תקנו להם.

2. בחרו את הזמן בו אתן מדברות עם הילדים על גידול הנכדים. אם משהו בהתנהלות או בהתנהגות של הורי הילדים לא לרוחכן, דברו איתם על זה. זו זכותן ואפילו חובתן להסב את תשומת לבם ולהעיר להם על משהו שנראה לכם כמו טעות. חשוב מאוד שכשאתם מעירים, לא תעשו את זה מול הנכדים ברגע שזה מתרחש, אלא תתנינו ותשוחחו כשהנכדים

3. פנקו את הנכדים שלכן. לפנק את הנכדים זו באמת זכותן מתוקף היותכן הסבתות, אבל הפינוקים צריכים להיות במסגרת ההיתרים של ההורים. זה אומר לא לתת לנכדים ללכת לישון מאוחר אם ההורים לא מרשים ולשמור על הגבולות של ההורים כשאתן עם הנכדים.

4. קבעי את חוקי הבית שלך אבל שמרי על חוקי בית ההורים. בבית שלכן אתן קובעות ולכן אתן יכולות להרשות לנכדים לקפוץ על הספות שלכן, גם אם אצלם בבית זה אסור. זה הרכוש שלכן וזה עניינכן. אבל זכות זו שלכן אסור שתפגע בחוקים של ההורים: אם ההורים לא מרשים לילד לקשקש על הקירות בבית שלהם, זה חוק עלי את צריכה לשמור כשאתן אצלם.

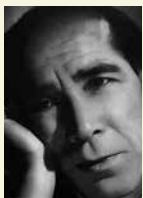
5. אמא יש רק אחת. אם את סבתא שמטפלת ומגדלת את הנכד, היזהרי לא לתפוס – לא בעינייך ולא בעיני הנכד – את מקום הסמכות העליונה. ההורים הם הסמכות העליונה והם בלבד. אל תחבללי ברגע בתפקידך. את הסבתא ולא האמא.

6. מותר לומר "לא". אין ספק שהדור הצעיר, ילדיכן, זקוקים לכן כבייביסיטר בכל מיני שעות. אתן בהחלט אמורות לעשות מאמץ כדי לעזור. יש סיכוי שגם לכם עזרו בזמנו, אבל חשוב לזכור ש"לא" היא גם תשובה. כאשר זה ממש, אבל באמת לא נוח לכן, אתן יכולות לענות בסירוב, אך הקפידו שזה לא יהיה לעיתים קרובות.

7. קרב סבתות. סבתות הן גם מחוננות וכדי לשמור על יחסים טובים ועל הבריאות הנפשית של הילדים והנכדים, אתן אמורות ללמוד להסתדר אחת עם השנייה. אל תריבו, בטח לא לפני הילדים.

היוצרים

אלחנדרו רודריגס אלווארז (אלחנדרו קסונה) כותב המחזה "העצים מתים זקופים"

נולד במרץ 1903. משורר ומחזאי ספרדי. קיבל את התואר הראשון שלו בג'יג'יון ולאחר מכן למד באוניברסיטת מורסיה. לאחר עלייתו של פרנקו לשלטון, בשנת 1936 הוא נאלץ, כמו אינטלקטואלים ספרדים רבים, לעזוב את ספרד ולחיות בבואנוס איירס, ארגנטינה. כמורה במקצועו, הביע קסונה ייעוד חינוכי חזק, בהשראת האידיאליים של מערכת החינוך והגנתו על ערכים מתקדמים בפרויקטים מגוונים של תרבות כגון משימות פדגוגיות, שנוצרו ברפובליקה הספרדית השנייה. הוא עשה עיבודים רבים למחזות וסיפורים קלאסיים, הן למבוגרים והן לבני נוער. בכל יצירותיו הדרמטיות המקוריות הוא ידע להעביר מסרים במחויבות חברתית עמוקה וברורה מבלי לוותר על השראתו הפואטית הבלתי מעוררת. בארגנטינה נהנה מהצלחה ביקורתית ומסחרית מדהימה. הוא שב לספרד ב-1962, שם נשאר עד מותו ב-17 בספטמבר 1965, במדריד. קסונה ולורקה החדירו רוח של רעננות וחינוניות לתיאטרון של הזמן ההוא. ברוב היצירות הדרמטיות שלו רצה שהקהל לא יצפה לתיאורים מדויקים ועלילות מציאותיות, אלא יתפקד במסגרת דמיונית. חייו היו עברו, כך טען שעמום וחד-גונית. הוא רצה לגלות פנים חדשות על מנת ליפות אותם, ולכן יצר את דמויותיו באופן דמיוני והציג אותן בתחום בלתי מדומה של האבקות פנימית שבסופו של דבר, מצא לה פתרון משיב רצון. הטיפוס האופייני ביותר של קסונה, הוא האיש בעל הכישרון והזריזות הבא לקשר ולהתאים, בין שני עולמות מנוגדים. עולם המציאות, בו יש לו עין פקוחה וחדה, ועולם הדמיון, אותו הוא יוצר בעזרת רעיון גדול. נוסף

גור קורן

עיבוד המחזה

דרמטורג התיאטרון הקאמרי. בן מושב היוגב, בוגר בית צבי, ביה"ס הגבוה לאומנויות הבמה. היה חמש שנים בלהקה של תיאטרון גשר. כתב את המחזה **חמישה קילו סוכר** (שיחק בתפקיד הראשי), שיחק בהצגות: **בין לילה ובין שחר**, **רביזור**, **דון ז'ואן**, **אנטי**. בתיאטרון בית ליסין כתב את המחזות: **המוגבלים**, **השחקנית** (בהצגה שיחק גם כמחליף). שיחק, בבית ליסין: **עקר בית** (כמחליף). בתיאטרון מלנקי: **תותים בקיץ**. בצוותא: **מיה לוי**ן מתה ומגולגלת בשתיים. כתב את מופע היחיד של דב נבון **שיחות עם הברמן** ומשחק משנת 2015 בהצגה. בטלוויזיה: **צומת מילר** ערוץ 2, **מטומטמת** הוט 3, **דוז פואה** כאן 11, **חיות בר** ערוץ טדי. תרגם את **ההצגה חייבת להיגמר** (בית ליסין) ואת **צייד המכשפות** (יחד עם גלעד קמחי בתיאטרון הקאמרי), כתב יחד עם גלעד קמחי את ההצגה **רומיאו ואמא** לתיאטרון הקאמרי, בה הוא גם משחק, כמו כן כתב את המחזה **לא לריב** בתיאטרון הקאמרי גם בהצגה זו הוא משחק. ההצגה **המוגבלים**

עירד רובינשטיין

עיבוד המחזה ובימוי

במאי הבית של התיאטרון הקאמרי. שחקן, כותב ובמאי. בוגר בהצטיינות בית הספר הגבוה לאמנויות הבמה בית צבי. בוגר קורס משחק מול מצלמה רוסי

דייכס. כבמאי תיאטרון, בקאמרי: **אותלו**, **מיזרי**. בית ליסין: **מלך הכלבים**, **הר לא זז**, **לילה אחד מרקוביץ'**. גשר: **במנהרה**, **המחברת הגדולה**, **מר ורטיגו**. הבימה: **קוריולונוס**, 1984. באר-שבע: **רומיאו ויוליה**, **גריין מייל**, **דונה פלור** נשואה **לשניים**. חיפה: **משהו למות בשבילו**. ככותב, תיאטרון בית ליסין: **מלך הכלבים**, **לילה אחד מרקוביץ'**. גשר: **מר ורטיגו**. באר-שבע: **גריין מייל**, **דונה פלור** נשואה **לשניים**. חיפה: **משהו למות בשבילו**. הסימטה: **יחסים מסוכנים**, **אגף 6**. כתב את התסריט **באב אל ג'הנום**.

כשחקן בטלוויזיה: **שלטון הצללים** (הוט), **מטומטמת** (הוט), **חטופים 2** (קשת), **2.3** שבוע, **בשורות טובות** (קשת), **אופוריה** (הוט), **רמזור** (קשת). כשחקן תיאטרון, בקאמרי: **רומיאו ויוליה**. באר-שבע: **הגיבן מנוטרדם**. הסימטה: **אגף 6**, **יחסים מסוכנים**. כשחקן קולנועי: **בית-לחם**, **הבודדים**, **מכתבי אהבה במלחמה**, **שבטי אוקטובר** (הפקה אמריקאית).

סינדרום ירושלים (הפקה גרמנית-ישראלית). זוכה פרס התיאטרון הישראלי 2015 על בימוי **רומיאו ויוליה**. זוכה פרס התיאטרון הישראלי 2017 על בימוי **מלך הכלבים**. זוכה פרס מילוא על בימוי **אותלו**. זוכה פרס "קיפוד הזהב" על עיבוד **אגף 6** לבמה. במהלך לימודיו זכה בעשר מלגות בהן קרן שרת.

אדם קלר

עיבוד תפאורה

נולד ב-1986 בקיבוץ צרעה. למד בחוג לעיצוב במה בבית הספר לאמנויות הבמה בסמינר הקיבוצים. בין עבודותיו, בתיאטרון הקאמרי: **קן הקוקיה**, **הריון**. הבימה: **כפרה**. גשר: **הרצל אמר**, **קיץ במריאנבד**, **רוח התיאטרון**, **המחברת הגדולה**.

ביידישפיל: **לישראל וחזרה**. החאן: **חלום ליל קיץ**, **פילוקטטס**, **כנרת כנרת**, **פונדק הרוחות**. באר-שבע: **בימינו לא יוצאים לדו קרב**. להקת המחול קמע: **מתיאוס פסיון**, **לא נודע**, **מנמוסין**. בבית ליסין: **מזל טוב אני אבא**. לא לשכוח לאהוב התיאטרון של באדן גרמניה ותיאטרון בית ליסין. תיאטרון נחמני: **גאולה**. חיפה: **תופעות לוואי**, **אמא תרזה איננה**. אנסמבל הרצליה: **מפגש באין סוף**. זוכה פרס התיאטרון הישראלי לשנת 2015 על עיצוב התפאורה להצגה **כינרת כינרת** בתיאטרון החאן. זוכה פרס תיאטרון הילדים לשנת 2011 וזוכה בפסטיבל חיפה להצגות ילדים לשנת 2011 על עיצוב תלבושות להצגה **משהו נפלא עומד לקרות**.

יהודית אהרון

עיצוב תלבושות

בוגרת החוג לאמנות התיאטרון באוניברסיטת תל-אביב, ביה"ס לאמנות בוילנה וביה"ס לציור של פרופסור אירנה ברילוב. בין עבודותיה כמעצבת תלבושות, בתיאטרון הקאמרי: **בעל למופת**, **נתן החכם**, **מאה**, **מעשייה מגונה**, **השיבה**. הבימה: **המלך ליר**. באר-שבע: **כלוב העליזים**, **בימינו לא יוצאים לדו קרב**, **הורים איומים**, **נורה**, **פרח השכונות**, **רק אתמול נולדה**, **מלכת השלג**. החאן: **נפוליון חי או מת**, **גן הדובדבנים**, **אהובת הדרקון**, **חוקר פרטי**, **הנשים העליזות מוינדזור**. אנסמבל עיתים בשיחוף הקאמרי: **פר גינט**, **הרצל**, **הדיבוק**, **המלך הולך למות**, **הטיפף האחרון של קראפ**, **שלוש אחיות**. גשר: **משפט חוזר**, **האם**, **אורסטאה**, **גוליבר**, **הרצל אמר**, **בין לילה ובין שחר**, **וואסה**. חיפה: **הדוכסית של אמלפי**. בית ליסין: **סיבת המוות**, **טניה עולה חדשה**, **לילה אחד**, **מרקוביץ**. המדיטק: **מומו**, **הכיתה המעופפת**, **הידי בת ההרים**, **מלך היהודים** ועוד. כמעצבת תפאורה, תיאטרון באר-שבע: **קן הקוקיה**, **הכל אודות חווה**, **הכל בגן**, **בין חברים**. הבימה: **הדה גבלר**, **עושה כרצונו**. כמעצבת תפאורה ותלבושות, בתיאטרון הקאמרי: **חורף מחתת לשולחן**, **הפארסות של ציכוב**, **העשירייה הקאמרית**, **דולי סיטי**. באר-שבע: **חנות הדמים**, **סליחות**. יידישפיל: **כוכבים תועים** ועוד. זוכת פרס התיאטרון לעיצוב תלבושות 2014 ו-2017, פרס עיצוב תלבושות של תאטרות ילדים ונוער 2017, פרס לעיצוב תלבושות של הפסטיבל הבין לאומי להצגות ילדים בחיפה 2018, פרס היוצרת המצטיינת של תיאטרון באר-שבע 2018, הפרס על שם ארנון אדר 2007.

רוני ירקוני
מוזיקה

מלחין, פסנתרן ומעבד מוסיקלי. מנהיג ההרכב "פאניק אנטמבל". חבר בלהקה "נקמת הטרקטור". הוציא אלבום EP עם קרני פוסטל - "רחוק מדי". בין עבודותיו: בתיאטרון הקאמרי: אותלו, מיזרי. הבימה: קוריולנוס, 1984, אמה אמרה שאסור. בית לטין: הר לא זז, הקומה השלישית, מלך הכלבים, לילה אחד מרקוביץ'. גשר: מר ורטיגו, במנהרה. באר-שבע: גרין מייל, דונה פלור נשואה לשניים. החאן: גן הדובדבנים, המקצוע, זהו אדם, משחזי הסכינים הסיני, שלוש נשים מחכות. חיפה: גזע, תש"ח. המדיטק: מושלמת, דודי שחנה. תיאטרון השעה: מסביב לעולם ב-80 יום, אוזו ומוזו מרחוב קוקורוזו, הדייג ודג הזהב, האסופית, הברווזון המכוער, הזמיר, האריה והעכבר. תיאטרון הקרון: הגשם של סבא אהרון. תמונע: ביחד, משחקי חברה, תנשמת, מגובה דשא, לפרק ולחבר ת'צורה. תיאטרון בובות: ספר הג'ונגל-אגדה הודית, המסע אל האי אולי, אלמלא, הרוקמת, המעבדה של גברת סטרגה, האבולוציה של האהבה, פרנהיים, אגדת טבע. פסטיבל עכו: הדרך לעין חרוד. קבוצת תיאטרון רות קנר: הוא הלך בשדות. זוכה פרס המוסיקה בפסטיבל חיפה הבינלאומי להצגות ילדים 2017 עבור הגשם של סבא אהרון, תיאטרון הקרון. קולנוע: פנסיון פראקט, ואריאנט פולגאר, המלחמה האחרונה של ילדי טהרו, מבצע נפתלי, טופו. מחול, הרמת מסך: אנו, "Unter den Linden", רעב. הזירה הבינחומית: החתונה. פרויקט הזירה. פסטיבל ישראל: מרק אהבה, יצירת מוסיקה למיצג פיתום, לאפליקציה Talking friends. הפקה, נגינה ותזמור: בטיפול, מיתה טובה, חמש שעות מפריז, בוקר טוב אדון פידלמן, שטיסל, תמרות עשן, להוציא את הכלב, לא הבטחתי לך, איזה מקום נפלא, והארץ היתה תוהו ובוהו.

עמית זמיר
עיצוב תנועה

מורה לתיאטרון מחול, יוצר וכוראוגרף. בוגר בית הספר למשחק מיסודו של יורם לוינשטיין, הסדנה להכשרת רקדנים בחיפה. בעל תואר ראשון B.Ed בחינוך למחול ותואר שני M.A בכוראוגרפיה. מורה לתיאטרון מחול בסטודיו למשחק מיסודו של יורם לוינשטיין, מורה ליצירה אישית בבית הספר למשחק ואמנויות הבמה "גודמן" בנגב, מעביר

סדנאות "פשוט לזוז" בתנועה בארץ ובעולם. עיצוב תנועה, בתיאטרון הקאמרי: בעל למופת, אותלו, מיזרי, השיבה. באר-שבע: למה לא באח לפני המלחמה?, בין חברים, רומיאו ויוליה, גרין מייל, חתונת הדמים, דונה פלור. בבית ליטין: הר לא זז, האורחת, הוא הלך בשדות, הקומה השלישית, מלך הכלבים, הסודות, לילה אחד, מרקוביץ'. בהבימה: רעל ותחרה, מישהו שישמור עליי, קוריולנוס, 1984. גשר: המחברת הגדולה, רודף העפיפונים, חוות החיות, מר ורטיגו, המנהרה. ביידישפיל: כוכבים תועים, מעשיות קלאץ, בישראל ובחזרה. בחאן: עולם אחר. בתיאטרון אורנה פורת: הניצחון הסופי, מורה לחיים. בסזון דלל: בובה, סוסי-ים, בלאנש. בתיאטרון פיקולו איטליה: "Miracolo", בתיאטרון CRT איטליה: "The Head". כיוצר עבודותיו הוצגו בפסטיבלים רבים: "אינטימאדאנס", "פסטיבל ישראל", "גוונים במחול", "מחול אחר", "מחול לוחט", "פסטיבל מאסטר קלאס מילאנו איטליה", "פסטיבל איסטרופוליטנה פרוגיקט בברטיסלאבה, סלובקיה, פסטיבל תיאטרון של מדינות דרום אמריקה - FITUB, ו - Folkwang Physical Theatre Festival in Deutschland ועוד.

אבי יונה בואנו (במבי)
עיצוב תאורה

אמנות התאורה של במבי נוגעת בכל תחומי המופע: תיאטרון, מחול, אופרה, מופעי רוק, אופרות רוק, מיזמים ארכיטקטוניים, מיצבי ווידאו, מיצגים של תאורה בארץ ובח"ל. עיצב תאורה לכל התיאטרונים בארץ. בעשרים השנים האחרונות שימש כמעצב הבית של אנטמבל עתים (רנה ירושלמי), וכן של תיאטרון גשר. עיצוב תאורה לתיאטרון, בקאמרי: קברט, סטמפניו, רומן משפחתי, איש קטן מה עכשיו? גורודיש, אופרה בגרוש, ציד המכשפות, אח יקר שגעון המוסיקה, מיזרי, הריון ועוד... תאורן הבית של להקת בת שבע ומלווה את עבודותיו של אוהד נהרין. האיר את עבודות המחול של שרון אייל, יסמין גודר, ענבל פינטו ואבשלום ופולק. בחו"ל: בלט קולברג, קארט בלאנש, NDT, בלט האופרה של פריס, הבלט המלכותי הדני, בלט האופרה של הלסינקי, להקת אלווין איילי, גראנד בלט קנדיאן, האברד סטריט, בלט פרנקפורט. באופרה הישראלית עיצב תאורה לכ-60 הפקות ביניהן: הילד חולם, נבוקו ואאידה במצדה. בחו"ל, באופרות של טוקיו, ניס, ליון, ברצלונה, מדריד, בילבאו, קופנהגן, קלן ועוד. עיצב תאורה למחזות זמר,

נדב נייטס, אביגיל הררי, מרים זהר, יצחק חזקיה

הפקות איצטדיונים, הפקות טלוויזיה, מיצבים מוזיאוניים ומיזמים אדריכליים. קונצרטים של הפילהרמונית בארץ ובעולם, תחרות האירוויזיון (תפאורה ותאורה), מיצגי תאורה. מופעים של סטיבי וונדר, דיזי גילספי, נינה סימון, הרכבי ג'אז רוק, אל דימיליה, צ'יק קוריאה, מיילס דייוויס. זכה בפרסים: פרס שפירא על שפה ייחודית לעולם המחול, פרס ת"א למצוינות, 10 פרסי מעצב השנה, פרס על הישגים יוצאי דופן על מיזם מרכז המבקרים "שרשרת הדורות" בכותל, מידי ארגון Thea של דיסני.

לירון דו
עוזרת במאי

בוגרת בית הספר הגבוה לאומנויות הבמה-בית צבי 2011. עוזרת הפקה בתיאטרון באר שבע: גלילאו. מפיקה בפועל פרס הבמה לילדים ונוער 2014, אדיפליה. בתפקיד עוזרת במאי, בתיאטרון הקאמרי: אותלו. באר שבע: הגיבן מנוטרדאם, איזה יופי, רומיאו ויוליה, פרק ב', גרין מייל, דונה פלור נשואה לשניים. בית ליטין: האבא, הר לא זז, הזוג המוזר הגרסה הנשית, פולישוק. הבימה: קוריולנוס. חיפה: של מי החיים האלה? המדיטק: כטוב בעיניכם. תיאטרון אורנה פורת לילדים ולנוער: גיבורה. שופטת בפסטיבל פרס הבמה לילדים ונוער.

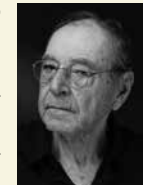
נדב נייטס, אביגיל הררי

המשתתפים

מרים זוהר
הסבתא, קלרה

כלת פרס ישראל לאמנות הבמה לשנת 1987. זכתה בפרסים נוספים רבים, ביניהם ד"ר לשם כבוד לפילוסופיה באוניברסיטת בר-אילן וד"ר לשם כבוד באוניברסיטת תל אביב ובאוניברסיטת בן גוריון. הגיעה ארצה ממחנות קפריסין, שם השתתפה בתיאטרון חובבים אידי שקובץ מקרב המעפילים. מאנסדורף, שניסה להקים בארץ תיאטרון אידי מקרב העולים, הפקיד בידיה את תפקיד מירנדולינה במחזהו של גולדוני. זמן קצר לאחר מכן התקבלה כשחקנית בתיאטרון הבימה. תפקידיה התפתחו במשך השנים בשני מסלולים: הקלאסי, בפר גינט של איבסן, המלך ליר של שקספיר, קיסר וקלאופטרה של שאו, אנה כריסטי של או'ניל, ציד המכשפות של ארתור מילר, איזון עדין, מי מפחד מורגינייה וולף? של אלבי, השושנה המקועקעת, הרובע העתיק של טנסי וויליאמס, ועוד. בין תפקידיה בשנים האחרונות, בתיאטרון הקאמרי: אקורדיונים, הצלצול האחרון, על האש, רשיון לחיים, מרגירי פרייס. בית ליסין: מי מפחד מורגינייה וולף?, חמץ, קידוש, שבעה, קופר, כולם היו בני, הרומן הראשון שלי, שבר ענו, ריקוד בשישה שיעורים, האגם המוזהב, הדוד וניה, אמא מאוהבת, אחרון ימיה, מאקסי ואני, מדליה להארי. בהבימה: הפרדס, מירליה אפרת (בשתי הפקות), אלזה, רעל ותחרה, מותו של סוכן, יום הולדת לגיוזפה ועוד. באר-שבע: אהבה וזיכרון. חיפה: אמא מלכה. בקולנוע: שושלת שורץ, פאריס על המים, ציפורי החול. בטלוויזיה: מיי פירסט סוני, משמורת.

יצחק חזקיה
שבא, עמנואל

בתיאטרון הקאמרי מ-1968. שיחק בקאמרי בלמעלה מ-80 הצגות, בין השאר: אנריקו, חתונת הדמים, המלך אובו, ביוגרפיה, החשבון, הסוחר מוונציה, חגיגת קיץ, אלופי העונה, הם יגיעו מחר, כטוב בעיניכם, השחף, ביקור הגברת הזקנה, שלוש מסיבות, קומדיה של טעויות, קוריוולנוס, קרנפים, דון קלוט, שלוש אחיות, יוליוס קיסר, מה עושים עם ג'ני, רביזור, הוצאה להורג, אותלו, ייסורי איוב, סיבוב מסוכן, מעגל הגיר הקווקזי, הנשים האבודות מטרויה, הסערה, רולטה צרפית, כולם רוצים לחיות 1982, יאקיש ופופצ'יה, שיץ, חלום ליל קיץ, האישה המופלאה שבתוכנו, הקמצן, חפץ, אויב העם, קרום ועוד ועוד... לאחרונה בקאמרי: המלט, יתוש בראש, אמדאוס, מבדולח לעשן, מכולת, מנהל הבית, תעלת בלאומילך, כולם רוצים לחיות, גם הוא באצילים, הזאבים, ציד המכשפות, האחרים, קן הקוקייה. בתיאטרון באר-שבע: החולה המדומה. בבית ליסין: 33 וריאציות, מלאכת החיים, הפרדס.

נדב נייטס
שחקן

בוגר הסטודיו למשחק ניסן נתיב, 2009. למד בבית הספר לאמנויות הבמה בית צבי. בין ההצגות בהן השתתף, בתיאטרון הקאמרי: משחקים בחצר האחורית, רומיאו ויוליה. בית ליסין: אחים בדם, משאלה אחת ימינה, הקוסם מארץ עוז (בשיתוף המדיטק), פינוקיו

(בשיתוף ת. הארצי), המקרה המוזר של הכלב בשעת לילה, המוגבלים, היס הכחול העמוק, שבעה. הבימה: עקומים. תמונע: אדם גייטס, דיוקן של ציפור. הסמטה: הערב אדיפוס. בתיאטרון הערבי עברי: שרופים. בתיאטרון הספרייה: תחת שמי פריז, שרים סינטרה וחברים. בטלוויזיה: אלנבי, מטומטמת, בשבילה גיבורים עפים, ביום שהאדמה רעדה ועוד... בקולנוע: שבע דקות בגן עדן ועוד... זוכה פרס התיאטרון 2011 - השחקן המבטיח על תפקידו באחים בדם. זוכה פרס התיאטרון 2014 - שחקן השנה על תפקידו במקרה המוזר של הכלב בשעת לילה.

אביגיל הררי
מלצית

בוגרת הסטודיו למשחק מיסודו של יורם לוינשטיין, 2014. בין ההצגות בהן שיחקה, בתיאטרון הקאמרי: ציד המכשפות, אותלו. באר-שבע: בית ברנרדה אלבה, חתונת הדמים, רומיאו ויוליה, הורים איומים, גן הדובדבנים, עפיפונים. זוכת פרס התיאטרון 2016 לשחקנית משנה על תפקידה בהצגה "הורים איומים".

גלעד שמואל
השני

בוגר ביה"ס הגבוה לאמנויות הבמה בית צבי. 2005 בוגר משחק מול מצלמה-רוני קיי. בוגר ביה"ס חשיפה של האוניברסיטה הפתוחה - כתיבת תסריטאות קולנוע טלוויזיה וניו-מדיה 2015. זוכה מילגת קרן שרת 2003. בין ההצגות בהן שיחק, בתיאטרון

הקאמרי: המפיקים, מלון פלזה, טאלח שבתי, כנר על הגג, ינטל, זהב טורקי, קברט, קומדיה של טעויות, הרטיטי את ליבי, משפחה חמה, סיראנו דה ברז'ראק, סיפור הפרברים, אופרה בגרוש, שורת המקלה, שיגעון המוסיקה, השיבה. תיאטרון הספרייה: אידה, יוסף וכחונת הפסים, משהו יפה, אחים בדם, שורת המקלה, קברט, תהילה, פאול ג'ואי, חתולים. באר-שבע: עלי כינור. הבימה: כמעט נורמלי. תיאטרון אמנות ותקשורת: צלילי המוסיקה. מדיטק: שומבצל, סוד הגן הנעלם, אוזו ומוזו. תיאטרון ארצי לנוער: הכבש השישה עשר, הילד הזה הוא אני. תמונע: גיבור מנייר. התנועה לקידום התיאטרון: גיבורים קטנים, רוקדים ברחוב. טלוויזיה: אינטרמצו עם אריק. תיאטרון הקיבוץ, כתיבה ובימוי: קטנצ'יק.

שרי שימחוב סאלי,
עובדת זרה מהפיליפינים

בוגרת הסטודיו למשחק מיסודו של יורם לוינשטיין, 2017. בוגרת ביה"ס הגבוה לתיאטרון מחול ורקס מודרני סניאל, 2011. בין ההצגות בהן השתתפה, בתיאטרון בית ליסין: מלך הכלבים. במסגרת הלימודים: פדרה מאוהבת, אלוהי הקטל, הלוויה חורפית, אגדות מיערות וינה, המחזמר צ'רלי ציפלין. בטלוויזיה: השתתפה באח הגדול עונה 4. בקולנוע: עריקה, בעיטה. בפרס התיאטרון 2018, מועמדת לפרס השחקנית המבטיחה, על התפקיד במלך הכלבים, תיאטרון בית ליסין.

GIGI משיקה את הדור החדש של חומצה היאלורונית הממלאת קמטי הבעה תוך ימים

- משלב 4 פטנטים בינלאומיים
- מעניק נפח, מילוי ומיצוק לקמטי הבעה.
- תוצאות נראות לעין תוך ימים!
- יעילות לטווח ארוך בזכות מנגנון שחרור איטי
- שימוש בחומרי גלם אורגניים בעלי תו תקן אירופאי

3D
HYALU FILL

60 GIGI
Anniversary

www.gigi.co.il

מוצרי מעבדות GIGI ניתן להשיג רק לאחר אבחון והתאמה אצל קוסמטיקאיות וקליניקות מוסמכות בלבד.

LoGic Adv.

CARELINE
simply beautiful

להעצמת
נפח השיער
X2

חוקי ישראל

חדשו!

PURE ESSENCE

סדרת מוצרי טיפוח לשיער דק עם קפאין וביוטין, לשיער רענן ומלא נפח

ללא פרבנים • ללא חומרי יבוע • ללא SLS • לא נוסה על בעלי חיים

ONLY AT

סופר-פארם

shop.super-pharm.co.il | לחודת האפליקציה | | | | לחצטופות למעודן | חייגו: 8100* | בסניפי סופר-פארם

עשו מנוי להצגות הטובות ביותר בישראל

1-700-707-990

הריון

לילה בפריז

תחושת בטן

הנכד

לא לריב

השיבה

קרוב יותר

תיקון

שיגעון המוזיקה

קן הקוקיה

אניהו

מיוזרי

רומיאו ואמא

אל נקמות

אותלו

זה אני

אוליאנה

מיהו יהודי

נדנדה בשניים

סוס אחד נכנס לבר

אויב הציבור

איסמעיליה

רישיון לחיים

האחרים

עוץ לי גוץ לי

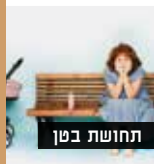
אשכבה

"העצים מתים זקופים", בישראל:

הבימה התיאטרון הלאומי 1959
תרגום: עזה צבי. בימוי: יוסף שן.

ביה הספר לאמנויות הבמה
של סופי מוסקוביץ ז"ל 2004
תרגום עיבוד ובימוי: גור קורן.

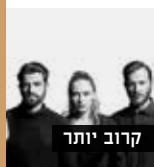
עשו מנוי להצגות -990

תחושת בטן

הנכד

קרוב יותר

תיקון

אניהו

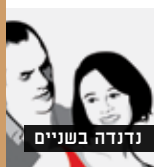
מיזרי

אותלו

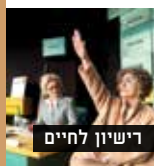
זה אני

נדנדה בשניים

סוס אחד נכנס לבר

רישיון לחיים

האחרים

אשכבה

מנהל כללי: רן גואטה
מנהל אמנותי: גלעד קמחי

טל': 03-6061900 | פקס: 03-6060950
קופות: 03-6262900/950

דואר אלקטרוני: INFO@CAMERI.CO.IL
WWW.CAMERI.CO.IL